

Molnár Erik
1894–1966

Felmérhetetlen veszteség érte Molnár Erik elhunytával az Akadémia Történettudományi Intézetét, a Magyar Történelmi Társulatot, az egész magyar történettudományt. Az évszázad legkiválóbb magyar történészét búcsúztatjuk, aki úttörője volt a tudományos történetírásnak hazánkban, aki hallatlan gondolatgazdagságával megalapozta marxista történetfelfogásunkat s oroszlánrésze volt annak eredményeiben.

Molnár Erikben a forradalmi szenvedély, a munkásosztály, a Kommunista Párt ügye iránti lelkesedés elválaszthatatlanul összefonódott a tudományos igazság megismerésére törő lankadatlan vággyal, kivételes intelligenciával és törhetetlen kitartással. Tudta s hirdette, bátrabban mint mások, hogy a kutatás lényege a merész problémafelvetés, hogy az erudíció, a szenvedély a haladás ügyéért a tudományos igazság mély megbecsülésével kell párosuljon. Harcos tudós volt, egész élete, tudományos életműve harc volt; a felszabadulás előtt a marxizmus nyílt ellenségei, a felszabadulás után a marxizmus ellenségei és ha kellett, a marxizmus „klerikálisai” ellen.

Melegszívű ember volt, telve a költészet, a líra iránti szeretettel, de gondolkodását a legtisztább racionalizmus vezette, ezért volt idegen tőle egész életében minden frázis, sallang.

Mélyen szerette hazáját, népét, ezért volt egész életében meggyőződéses internacionalista.

Tudatos történész volt, aki felismerte, hogy a történész saját korában él, s maga is aktív formálójává kell váljék korának, e nélkül nem születhet igazán nagy tudományos életmű. Alkotásainak nagysága nem utolsósorban abban állt, hogy bár mindig a tudományos mélységet kereste s nem kívánta az olesó sikereket, felszínes megoldásokat, tisztában volt azzal, hogy a társadalomtudomány nem állhat meg a jelen előtt, annak megismerésévé és megértésévé, annak szerves részévé kell válnia. Ehhez a felfogáshoz híven, egész életével és tudományos oeuvre-jével a jelenkorban élt, s mindig e korszak megváltoztatását szolgálta tudományos munkássága.

Marxista volt tehát a szó legigazibb és legnemesebb értelmében, úgy és azért magyarázta a világot, hogy megváltoztatását segítse.

Munkái nemesak hazánkban váltak ismertté, de mint ezt számos nemzetközi elismerés is tanúsítja, határainkon túl is széles visszhangra találtak.

Gondolatainak hatalmas tárháza pedig nemzedékeken át útmutatója a magyar történet kutatásán fáradozóknak.

Barátainak, munkatársainak, tanítványainak, kiknek most örökre búcsút kell venniük tőle, nem lehet más kötelességük, mint képviselni és harcolni azért a marxista gondolatért, amelyet ő hirdetett és amelyért ő harcolt, amelynek szellemében irányította a Történettudományi Intézet és a Történelmi Társulat munkásságát. Ezzel tudjuk legjobban szolgálni emlékét, kifejezni elismerésünket életműve iránt. A Történettudományi Intézet dolgozói és a magyar történészek e fájdalmas pillanatban csak egyet tehetnek: megvédeni és követni marxista gondolatainak tisztaságát, továbbmenni bátran azon az úton, mely számára oly drága volt, amelyre egész életét tette: a társadalmi haladást szolgáló tudomány útján, a szabad, bátor gondolkodás és a tudományos igazság feltárásának útján.

RÁNKI GYÖRGY